

Za gospodarje

Maribor, dne 15. septembra 1937

Baker v grozdnihi moštih in vinih

V vinogradniških okoliših, kjer je tekom poletja vinograde poškođovala toča, se zgodi, da pride radi poznega škropljenja z bakrenimi sredstvi v mošte nekaj bakrenih spojin, ki se v gotovih slučajih nahajajo tudi še v vinu. Malenkost bakrenih spojin pride lahko tudi pri običajnem škropljenju z bakrenimi škropivi v mošt, ako po zadnjem škropljenju do jeseni ne bi bilo nič ali pa le malo dežja. Te bakrene spojine izpadejo navadno že tekom vrenja do prvega pretakanja iz vina in ne puščajo v vini nobenih znakov. Pač pa se lahko zgodi, da pride pri poznem škropljenju nekaj več bakrenih spojin v mošte. Te dajo potem lahko vinu neprijeten okus po bakru, kar se pa zgodi redkeje.

Izpad večjih količin v moštu se nahajajočih bakrenih spojin ali bakra pospešimo lahko, ako vse mošte, dobljene iz pozno škropljenega grozdja, izsluzimo. V ta namen dame take mošte najprej v močno zažveplan sod, in sicer takoj po prešanju (na hektoliter vsebine zažgemo 1 do 1,5 azbestnega traka žvepla). Mošt pustimo potem 24 ur v sodu, nakar ga pretočimo v drugi sod, pri čemer mošt dobro prezračimo, da se nam žveplo izpuhti. Mošte iz po toči poškođovanega grozdja bo kazalo itak izsluziti, ker bodo jagode najbrž vsaj nekoliko gnile. Izpad bakra pa pospešujemo s tem na način, ker smatrajo, da izpade baker iz moštov ali vina v obliki spojine bakra in žvepla.

Ako bi kljub temu mlado vino še imelo okus po bakru, lahko odpravimo tega z večkratnim pretakanjem na zrak. Mlada vina pretočimo vedno v lahno zažveplan sod (na 3 hl vsebine ali polovnjak pol do en azbestni trak žvepla). Končno odvzamemo lahko iz vina, ki vsebuje baker, tega s čiščenjem po Möslingerju, ker slično kot železo odvzamemo lahko tudi baker s kalijevim ferrocianidom.

Naš lesni izvoz

V prvem polletju 1937 je dosegel jugoslovanski lesni izvoz vsoto 510 milijonov dinarjev. Obenem je tudi že prekosil izkupiček izvoza v letu 1935, ko niso bile sankcije napram Italiji radi abesinske vojne še nikak zadržek. Zgorajno lepo vsoto je pripisati predvsem uspehom, katere je dosegla naša trgovska politika in kateri je uspelo, da je jugoslovanskemu lesu otvorila trge, ki so že bili davno za našo državo izgubljeni. Posebno je treba še povedati, da se je znatno razširil naš izvoz, kar se tiče stavbenega lesa.

Pregled našega lesnega izvoznega gibanja v države, kamor prodajamo les, nam nudi zanimivo sliko. Jugoslavija je izvozila v prvem polletju (v milijonih dinarjev):

	1935	1936	1937
v Italijo	212,6	14,3	98,1
na Angleško	12,8	35,1	94,1
v Nemčijo	27,5	38,1	75,8
na Madžarsko	6,7	23,7	16,8
v Argentino	7,5	6,8	16,7
v Egipt	2,2	7,8	13,2

Iz ravnokar navedenih podatkov je razvidno, da se je po novi trgovski pogodbi z Italijo znatno dvignil izvoz stavbenega lesa v to državo. Dalje je naš izvoz v Italijo nekoliko večji nego na Angleško in se je tekom dveh let skoraj popetoril. Ceravno je po navedeni tabeli naš lesni izvoz usmerjen v Italijo, Anglijo in Nemčijo in gre v te države celih 63% stavbenega lesa, je pa vendar zopet razviden trud sedanje vlade: izvoz porazdeliti na več držav, kar je in še bo znatno v korist našemu izvozu. Značilno je tudi dejstvo, da je porasel izvoz našega mehkega lesa za 160%, trdega pa samo za 40%.

Mirno lahko trdimo, da bo naš izvoz lesa prekoračil letos eno milijardo dinarjev in bo odločujoč činitelj v naši zunanji trgovini.

Laški okraj

Toča, ki je po mnogih krajih naše Slovenije opustošila in uničila poljske pridelke in vinograde, je našemu okraju dose-daj, hvala Bogu, prizanesla. Vendar letina ne kaže posebno dobro. Deževje v spomla-di in poletju je povzročilo, da je žito in tudi drugi poljski pridelki bolj slabo. Najbolj suh in brezdeževen mesec je bil maj, takrat, ko so cvetela jabolka. Vsled tega je tudi to sadje letos zelo bogato obrodi-lo. Vendar pa so preobilna moča in plohe povzročile, da sadje sedaj zelo gnije in prerano odpada. Prodaja sadja, predvsem jabolk, ki je v letih 1931 in 1935 vrgla našemu kmetu-sadjerejcu lepe denarje, ne kaže letos posebno. Potrebno bo napraviti jabolčnik, kateri je ravno dal tistim, ki so ga imeli, lep denar. Precej živahna je po-stala kupčija z živino. Jernejev sejem v Laškem je bil vkijub deževnemu vremenu dober. Nakupilo se je več vagonov živine za inozemstvo. Tudi cena odgovarja. Isto-tako se je tudi cena lesu zvišala, kar mo-ramo le pozdraviti, posebno še radi tega, ker morajo kmetje vsled slabe lanske in letošnje letine kupovati živež, kakor že ne pomnijo stari ljudje.

Premovanje goveje živine pomurske pa-sme se vrši letos v Jurkloštru in v Dolu pri Hrastniku. V Jurkloštru bo premova-nje v ponedeljek 20. septembra ob 9, v Dolu pri Hrastniku 21. septembra ob dveh popoldne.

Vojaške zadeve

Odsluženje vojaške službe v Sloveniji. A. L. v P. Vprašate, kaj naj ukrenete, da bi mogli vojaško službo odslužiti v Celju in ali jo res morate, ko ste že 27 let stari. — Letnik 1910 mora še služiti. Potrebna bi bila prošnja na vojno ministrstvo, ki pa je navadno brez uspeha. Poveljstva vojnih okrožij v Sloveniji dobijo od ministrstva nalog, h katerim polkom naj pošljejo rekrute. Navadno so vsi ti polki izven Slo-venije, le včasih je kaj prostega pri pla-ninskem polku ali kolesarskem bataljonu.

Pogoji za sprejem v »vojaško rokodel-ske šole«. M. I. pri Sv. P. Svojega sina bi radi spravili v navedeno šolo in želite vse potrebne informacije. Šola se imenuje vojno-obrtna. Imamo tri, in sicer v Kra-gujevcu, Kruševcu in Obilčevu. Gojenci se sprejemajo le po predhodnem konkurzu, ki

določa vse potrebne pogoje in se objavlja tudi v časopisju. Na vpogled ga dobite pri večjih občinah in na okrajnem glavarstvu. Letos najbrž ne bo nihče sprejet, ker kon-kurs še ni bil objavljen. Pouk traja štiri leta in se mora gojenec obvezati, da bo služil po dovršeni šoli še pet let. Gojenec si obrti ne more svobodno izbirati, mar-več se mora učiti tiste, ki jo odredi ko-misija. Priloge so potrebne enake kot za sprejem v druge vojaške šole in smo jih že večkrat popisali.

Raje borec nego neborec. I. K. v R. Vaš sin je bil potrjen kot neborec. Ker pa je močne, velike postave in bi rad služil pri borcih, vprašate, kako bi to dosegel. — Ni mogoče, da bi za neborca potrjeni rekrut služil pri borcih in bi eventualna prošnja nič ne pomagala. Močna, velika postava še ni dokaz popolnega zdravja, odnosno sposobnosti in ima Vaš sin goto-vo kako hibo (na vidu, sluhu, srcu?).

Nasvet radi vojaške službe. A. D. Star-ši so stari preko 60 let, davka plačujejo nad 120 din letno, najstarejši brat je slu-žil polni rok, drugi je bil sicer potrjen na polni rok, a je vsled bolezni bil po pet-mesečnem službovanju odpuščen in kmalu umrl. Vas so potrdili na polni rok in vpra-šate, ali bi lahko dosegli skrajšanega. — Skrajšan rok bi Vam bil dovoljen le, ako je tudi oče služil polni rok, ali pa, ako je najstarejši brat sodno ali notarsko že nad pet let oddeljen od doma. Prošnja se vla-ga pri poveljstvu vojnega okrožja in ji je priložiti vojne isprave obeh polni rok slu-žečih ter rodbinsko izkaznico (jo dobite pri župnem uradu).

Podčastniške šole. Ž. F. v G. Letos za pešadijsko podčastniško šolo ni izšel raz-pis, marveč le za topniško in inženjsko. Prva se nahaja v Cupriji, druga v Mari-boru. Prošnje je vložiti pri poveljniku pri-stojnega vojaškega okrožja ter jim je priložiti: domovnico, krstni list (ne smete biti mlajši nego 18 let in ne starejši kot 21 let), šolsko spričevalo (da ste končali osnovno šolo), službeno potrdilo o dobrem vedenju, pismeno dovoljenje staršev (da smete vstopiti v šolo), samski list. Topni-ška šola zahteva tudi pismeno obvezo star-šev ali varuha, da bodo vrnili državi stro-ške, ako bi gojenec po pregledu in spreje-mu v šolo pred položeno prisego odstopil. Obe šoli trajata dve leti. Iz razpisa ni razvidno, ali Vam bosta dva razreda gim-nazije kaj v prid. Mogoče boste imeli s

tem prednost pri sprejemu, v ostalem Vam bo pa koristilo le faktično znanje in sposobnost.

Strokovna podčastniška šola v Šibeniku. Isti. To šolo najbrž mislite, ko prosite za pojasnila o mornariški šoli. Sprejema 18 do 20 let stare gojence, naše državljane, samske, z dovršeno osnovno šolo, dobrega vedenja, ki imajo pismeno dovoljenje staršev in se zavežejo po dovršeni šoli, ki traja dve leti, služiti še najmanj 60 mesecev v kadru. Prošnje je vlagati pri poveljniku mornarskega poveljstva v Šibeniku, lahko potom vojaškega okrožja.

Oprostitev od vojaške službe. A. L. v P. Ste sin posestnice, stare preko 60 let, na posestvu razen Vas ni nobenega moškega. Vprašate, ali bi zamogli izprositi oprostitve od vojaške službe. — Ako ste res edini možki na posestvu in ni na njem nobene 18 do 45 let stare domače ženske, sposobne za delo, boste oproščeni kot hranilec, ako ne plačuje mati neposrednega davka več kot 120 din letno. Ako pa je na posestvu kaka delasposobna (domača) ženska ali ako plačuje mati več kot 120 dinarjev letnega neposrednega davka, Vam pritiče le skrajšan rok. Prošnje je treba nasloviti na poveljstvo vojaškega okrožja v Celju, kjer lahko dobite nadaljnja pojasnila. Priložiti morate rodbinsko polo, ki Vam jo izstavi župni urad. Stroški niso veliki; plačali boste le par kovačev za kolk, o katerih smo natančneje že pisali. — Letnik 1910 še ni prost vojaščine, marveč jo mora še odslužiti.

Vprašanja in odgovori

Mož državni nastavljenec, žena posestnica. Zaščita? F. M. v S. Vaša sestra ima posestvo. Njen mož je državni nastavljenec, ni pa posestnik. Njegovi dohodki (plača) presegajo dohodke iz ženinega posestva. Živita v skupnem gospodinjstvu. Vprašate, ali je sestra deležna kmetijske zaščite. — Omožena ženska, ki živi skupaj s svojim možem, se smatra za kmeta, odnosno uživa zaščito samo, če izvirajo njuni skupni obdavčeni dohodki pretežno iz kmetijstva. Potemtakem Vaša sestra žal ne bo mogla doseči zaščite.

Prevžitek bi bil raje izplačan. F. M. v S. Na posestvu, kjer imate izgovorjen prevžitek, nimate željenega miru, zato bi radi, da se Vam prevžitek raje izplača in bi

šli v hiralnico. — Oskrbnina v hiralnicah znaša 10 do 16 din dnevno. Morda Vam jo na prošnjo kaj znižajo. Dotičnik, ki Vam sedaj daje prevžitek v naravi, bo najbrž zelo težko plačeval oskrbo v hiralnici. Enkratna odpravnina je pa riskantna za Vas, ako bo nizka in boste še dolgo živeli, visoke pa najbrž gospodar ne bo hotel plačati. Prosite za posredovanje župana ali sodnika; odvetnika raje ne pritegnite, ker ga bo treba plačati. Dogovor Vam lahko zapiše kdorkoli.

Znižanje preko 50%. A. L. v V. Ne zmorete plačila anuitet in vprašate, ali je še čas prositi za znižanje preko 50% ter za katere dolgove velja to znižanje. — Določba, da sme dolžnik, ki dokaže, da ne more plačati niti 50% svojega dolga, zahtevati — in sicer do 26. septembra letos — naj se mu zniža dolg nad 50%, velja le za dolgove napram zasebnikom (torej ne napram denarnim zavodom) in ne za dolgove, ki izvirajo iz nakupa blaga na up ali iz obrtnega dela.

Izterjanje odškodnine in stroškov. Vaš dolžnik ima le »golo« posestvo in še na tem vknjižene dolgove. Najprej morete v izterjavo Vaše terjatve predlagati pri okr. sodišču rubež in prodajo dolžnikovih premičnin; ako bo rubež brezuspešna, predlagajte, naj se mu naloži razodetna prisega, da boste zvedeli, ali ima morda kje kako terjatev ali drugo imovino; če nima nič drugega in smatrate, da je posestvo več vredno nego vknjiženi dolgovi, boste pač morali predlagati dražbo posestva. Vse lahko storite sami; prosite sodnika, da sprejme Vaše predloge na zapisnik, odnosno Vas sproti pouči, kako Vam je nadalje postopati.

Mejaš ne vpoštevaj poravnave glede meje. K. Pred sodno komisijo ste se z mejašem poravnali na mapno mejo, geometer jo je določil, mejaš pa ponovno posega preko meje in uživa del Vaše zemlje. Ako je sosed na po geometru določeno mejo pristal brezpogojno, mu poznejši ugovor nič ne koristi. Ako si je pa pridržal morebitni rok za premislek, zgubi poravnava svojo veljavo, ako ji je mejaš v določenem roku ugovarjal. Ako posega mejaš preko veljavno določene meje, ga boste morali s tako zvano negatorijsko tožbo prisiliti k opustitvi posegov.

Prodajalca nočeta izročiti prodane zemlje, niti vrniti naplačil. J. T. pri Sv. P.

Kupili ste hišo s parcelama za 3000 din, plačali vnaprej že 2000 din, prodajalca pa Vam nočeta izročiti prodane hiše in zemlje, niti vrniti naplačil. — Niste navedli, kako ste se dogovorili glede časa plačila kupnine. Ako o tem ni bilo posebnega dogovora (morda v tem smislu, da Vam prodajalca del kupnine kreditirata), se ima pogodba izvršiti roko v roki, to se pravi, prodajalca sta dolžna hišo in zemljo izročiti le, ako Vi istočasno plačate celo kupnino. Ako ne zmorete ostalih 1000 din, boste pač morali od pogodbe odstopiti, ako prodajalca nočeta čakati na plačilo. Pri odstopu pa si prodajalca smeta pridržati denar, ker sta ga sprejela kot nadavek. Ako niste dali nadavka, marveč sta prodajalca 2000 din sprejela le na račun kupnine, Vam morata sprejeto vrniti. Opozarjamo Vas, da se prvi plačani znesek smatra vedno za nadavek, ako se ni kaj drugega dogovorilo, pa tudi na to, da ste Vi odgovorni prodajalcema za morebitno škodo, ako sta jo imela radi tega, ker Vi ne morete izpolniti pogodbe.

Odvetnik terja nasprotniku naložene stroške od lastne stranke. J. Z. v R. Potom odvetnika ste iztožili od nasprotnika neko terjatev, nasprotnik je bil obsojen na povračilo Vaših stroškov, odvetnik je vknjižil Vašo terjatev s stroški vred na nasprotnikovo posestvo, izterjal pa ni ničesar, pač pa sedaj zahteva od Vas plačilo stroškov v 14 dneh. Vprašate, ali ste jih res dolžni Vi plačati. — Pooblastilo, ki ste ga podpisali odvetniku, gotovo vsebuje določbo, da Vi jamčite za plačilo stroškov zastopstva. Ako se niste z odvetnikom izrecno dogovorili, da Vam stroškov ne bo treba plačati, marveč, da jih ima odvetnik terjati le od nasprotnika, mu jih žal morate plačati Vi, ako jih nasprotnik še ni. Izvršbo zoper nasprotnika nadaljujte sami, da Vam ne bodo stroški še naraščali. Sodnik Vam bo na prošnjo že povedal, s kakimi sredstvi boste od nasprotnika kaj izterjali.

Nevaren škodljivec naših goric

Poleg vseh neprilik in nesreč, bodisi vremenskih ali drugih, katere grozijo našim vinogradom, se je zadnja leta pojavila nova nadloga, pred katero ubogi vinogradnik tik pred trgatvijo trepeta skoraj bolj upravičeno kakor poleti pred točo. To so nam-

reč škorci, kateri sedaj, ko grozdje zori, v tisoč- in tisočglavih jatah obletavajo naše vinske griče in gorje vinogradu, nad katerega se spusti tako rekoč cel oblak teh sladkosnedežev. Ako ni nikogar v bližini, da bi jih pregнал, so v eni uri uničeni vsi vseletni upi in nade vinogradnika. Čudno se mi zdi, da še do zdaj nihče ni sprožil tega za našega vinogradnika tako perečega vprašanja, katero vzbuja res upravičene skrbi našim vinogradnikom. Škorec se je zadnja leta strahovito razmnožil, medtem ko naše ljubljenske lastovke postajajo vedno redkejša. Škorec uživa tudi zaščito po zakonu o varstvu živali, kar pa ne zasluži v vinorodnih krajih. Škorec pomladi s pobiranjem črvov in druge golazni res nekaj koristi, kar pa od daleč ne odtehta škode, katero dela v jeseni na grozdju. Prosimo merodajne oblasti, da tudi o tem nekoliko razmišljajo, da se množenje tega opasnega škodljivca vsaj nekoliko omeji.

F. M.

Sejnska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 11. septembra so pripeljali 33 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12 din kg, slanina 12—14, Kmetje vsled slabega vremena niso pripeljali krme, pač pa 34 vreč čebule po 2—3; česen 3—6, hren 6—8, krompir 0.75—1.50, zelje (glava) 1—3, kisló zelje 5; breskve 4—12, jabolka 3—5, hruške 4—8, grozdje 5—10, brusnice 6—7, črnice 2.50, luščeni orehi 24, slive 4—5. Na trgu je bilo pet vreč ajde 1.50, tri ajdovega pšena 3.50—4, šest fižola 1.50—2.50, štiri ječmena 1.50, pet kuruze 1.50—2, tri prosa 1.25—1.50, štiri prosa 1.75—2, dve prosenega pšena 3.50 do 4, štiri pšenice 1.50—1.75, štiri rži 1.50 do 1.75; mleko 1.50—2, sirovo maslo 20 do 24, smetana 7.50—10, čajno maslo 28 do 30, jajca 0.60—0.85. Prinesli so dve gosi 30—35, 19 kokoši 18—25, 404 piščance 15 do 60, purane 30—40, 12 rac 12—20, 9 kuncev 4—25.

Mariborski svinjski sejem 10. septembra. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 300 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 90—110 din, 7—9 tednov 100—130, 3—4 mesece 140 do 170, 5—7 mesecev 215—340, 8—10 mesecev 350—440, eno leto stari 650—740 din. 1 kg žive teže 6—7,50 din, 1 kg mrtve teže 9—11 din.